

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

МІЖНАРОДНА СИСТЕМА ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ЗЛОЧИННИХ ДОХОДІВ І ФІНАНСУВАННЮ ТЕРОРИЗМУ: ІНСТИТУЦІЙНИЙ АСПЕКТ

Бусага К.В.

аспірант,

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, Україна

THE INTERNATIONAL SYSTEM OF COMBATING MONEY LAUNDERING AND TERRORIST FINANCING: INSTITUTIONAL DIMENSION

Bysaga K.V.

PhD student

Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas, Ukraine

АНОТАЦІЯ

Проблематика боротьби з відмиванням злочинних доходів має сьогодні особливе значення як для України, так і для всього світу, а суспільна небезпека цього явища набула нових рис, показавши його тісний зв'язок з фінансуванням тероризму та розповсюдженням зброї масового знищення. Дана стаття присвячена аналізу розвитку інституційного забезпечення протидії відмиванню злочинних доходів і фінансуванню тероризму. Автор ставить за мету сформуванню загальну структуру міжнародних міжурядових організацій (ММУО) та міжнародних неурядових організацій (МНУО), які складають інституційну основу глобальної міжнародної системи боротьби з відмиванням злочинних доходів, і дати коротку характеристику їх антилегалізаційної діяльності.

Об'єкт і предмет дослідження. Незважаючи на те, що роботи різних науковців вносять вагомий вклад у вивчення питання протидії легалізації злочинних доходів і фінансуванню тероризму, інституційна складова цієї проблеми і надалі залишається мало вивченою і потребує у подальшому більш детального дослідження.

У цьому зв'язку об'єктом дослідження є інституційне забезпечення міжнародної (глобальної) системи ПВД/ФТ, а його предмет складають організаційно-правові особливості функціонування міжнародних організацій у загальній системі ПВД/ФТ.

Мета дослідження. Мета цього дослідження полягає у тому, щоб проаналізувати створену міжнародним співтовариством структуру глобальної системи протидії легалізації злочинних доходів і фінансуванню тероризму та охарактеризувати роль її інституційної складової у протидії злочину відмивання грошей.

Як одну з своїх важливих задач у даній роботі автор бачить розкриття змісту механізму і основних інституційних елементів міжнародної системи ПВД/ФТ на основі існуючих міжнародно-правових норм та узагальнення практики їх реалізації, звернувши при цьому особливу увагу на організаційно-правові повноваження суб'єктів цієї системи.

ABSTRACT

Today, the issue of combating money laundering has special significance for Ukraine and for the world; and the social danger of this phenomenon acquired new features, that are showing its close connection with the terrorism financing and proliferation of weapons of mass destruction. This article is dedicated to the analysis of development of institutional support for combating money laundering and terrorist financing. The aim is to create a common framework of international intergovernmental organizations (IOs) and international nongovernmental organizations (INGOs) that make up the institutional framework of the global international system of combating money laundering, and give a brief description of their antimoney laundering activity.

The object and subject of study. Despite the fact that many scientist make an important contribution to the study of issues of combating money laundering and terrorist financing, the institutional part of the problem remains poorly understood and needs further research.

In this respect, the object of the study is the institutional support of the international (global) of AML/TF and its objects are organizational and legal peculiarities of international organisations in the common system of AML/TF.

The aim of the study. The purpose of this study is to analyze the structure of created by the international community a global system of combating money laundering and terrorist financing and to characterise the role of the institutional component in combating the crime of money laundering. As one of its important tasks in this paper, the author sees opening of maintenance mechanism and key institutional elements of the international system of AML/TF

that are based on existing international law and practices of their implementation, by paying special attention to the organisational and legal authorities of this system.

Ключові слова: глобальна система протидії відмиванню злочинних доходів та фінансуванню тероризму, міжнародна інституційна система, міжнародні міжурядові організації, ООН, Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, ФАТФ, Базельський комітет, Інтерпол.

Keywords: global system of combating money laundering and terrorist financing, international institutional system, international intergovernmental organizations, United Nations, World Bank, International Monetary Fund, FATF, Basel Committee, Interpol.

Постановка проблеми. Формування глобальної системи протидії відмиванню злочинних доходів та фінансуванню тероризму (далі – ПВД/ФТ) історично здійснювалося зверху, тобто зі заключення міжнародних домовленостей і створення міжнародного спеціалізованого органу з наділенням його відповідними повноваженнями. На етапі становлення за основу всесвітньої системи ПВД/ФТ були взяті принципи дворівневої самоорганізації, загальності та взаємного контролю.

Початок заходам по боротьбі з відмиванням злочинних доходів був покладений Конвенцією ООН «Про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин» (Відень, 1988 р. – Віденська конвенція). Першим документом, який містить у собі правове визначення «відмивання доходів від злочинів» і основні принципи ПВД/ФТ, стала Конвенція Ради Європи «Про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом» (Страсбурзька конвенція). Далі були прийняті Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності (Палермо, 2000 р.) і проти корупції (Мерідо, 2003 р.), які включали в себе заходи з протидії відмиванню злочинних доходів. Таким чином, в кінці двадцятого століття були сформовані основи міжнародного механізму боротьби з відмиванням доходів, який не дозволяв жодній країні уникнути участі у цьому процесі.

Міжнародні міжурядові організації разом з ФАТФ, регіональними групами по типу ФАТФ та з іншими спеціалізованими протиілегалізаційними групами і організаціями проводять сьогодні активну роботу по імплементації міжнародних норм ПВД/ФТ в національні законодавчі акти країн-учасниць та по їх практичній реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика протидії легалізації злочинних доходів і фінансуванню тероризму знайшла відображення у дослідженнях зарубіжних авторів, таких як П. Бернасконі, У. Гілмор, С. Годдард, Х.-Х. Кернер, К. Коттке, П. Ліллі, Дж. Робінсон, Дж.Ф. Тоні та інші.

Певний внесок у дослідження окремих питань становлення і функціонування міжнародної системи протидії легалізації злочинних доходів здійснили такі українські вчені, як Колдовський М., Коваленко В., Барановський О., Козлова С., Манько Д., Кривонос Л., Київець О., Баштанник В., Бандурка О.,

Мезенцева І, Орлов П., Сімов'ян С., Цебрєнко С., Чистяков О., Худокормова М. та інші.

Разом з тим, до цього часу недостатньо вивченими є питання формування та функціонування міжнародної (глобальної) системи ПВД/ФТ, бракує досліджень її структури та аналізу складових елементів. Водночас поза межами наукових інтересів українських вчених залишились роль і значення основних міжнародних інституцій у формуванні глобальних принципів, норм і правил для розвитку національних систем країн-учасниць цих міжнародних організацій у їх боротьбі з відмиванням злочинних доходів.

Виклад основного матеріалу. У розвитку міжнародних і національних систем ПВД/ФТ науковці сьогодні виділяють три основні етапи. Перший етап (1989-2000 рр.) – створення міжнародної і національних систем з протидії злочинних доходів, що знайшло відображення у прийнятті основоположних нормативних документів і створенні міжнародних спеціалізованих організацій. Другий етап (2001-2002 рр.) – характеризується появою нового об'єкту фінансового моніторингу – фінансування тероризму, посилення ролі ФАТФ як центральної міжнародної організації у сфері ПВД/ФТ. Період з 2003 року по сьогоднішній день – це період подальшого розвитку національних і міжнародних систем ПВД/ФТ, у рамках якого основне місце займає імплементація «ризик-орієнтовного підходу», посилення контролю за діяльністю публічних посадових осіб, їх можливому залученню у злочинну діяльність. [1]

Відмивання грошей є сферою, що розвивається дуже динамічно; сферою, де часто піддаються змінам техніка, технології, юриспруденція та політичні підходи (як на національному, так і міжнародному рівнях). Тому легалізація злочинних доходів стала сьогодні глобальною загрозою безпеки більшості країн світу. Це вимагає прийняття погоджених заходів як на національному, так і на міжнародному рівнях для захисту економіки від кримінальних інвестицій. Провідну роль у ліквідації цих загроз сьогодні на світовій арені відіграють міжнародні організації.

На практиці виділяють два види міжнародних організацій:

- міжнародні міжурядові організації (ММУО) – організації, створені на основі міжнародної угоди. Саме їм держави делегують певну частину своїх

суверенних прав. Проте міжнародна правосуб'єктність цих організацій залишається обмеженою, тому що вони діють у рамках тільки тих повноважень, що передали їм держави;

- міжнародні неурядові організації (МНУО) – організації, утворювані міжнародною громадськістю з метою встановлення міжнародного співробітництва з актуальних питань міжнародного життя.

В свою чергу міжнародні міждержавні організації класифікуються на декількох підставах:

- за предметом діяльності – політичні, економічні, кредитно-фінансові, військово-політичні, із питань охорони здоров'я, культури, торгівлі та ін.

- за колом учасників:

1. універсальні – їхніми членами є практично всі держави світу (наприклад, Організація Об'єднаних Націй);

2. регіональні - їхніми членами є держави певного географічного регіону світу (наприклад, Організація Американських держав);

3. субрегіональні – їхніми членами є групи держав усередині географічного регіону (наприклад, Організація Чорноморського економічного співробітництва).

- за порядком приймання нових членів:

1. відкриті - відповідно до статутних документів їхнім членом може бути будь-яка держава;

2. закриті – конкретні учасники цих організацій і їхня кількість заздалегідь обумовлюються в статутних документах таких міжнародних організацій.

3. міжрегіональні – у їхній роботі беруть участь держави різних географічних регіонів світу (наприклад, Організація з безпеки і співробітництва в Європі, членами якої є як європейські держави, так і держави Середньої Азії).

- за сферами діяльності:

1. організації із загальною компетенцією - вони вправі розглядати будь-яке питання міжнародного життя (наприклад, ООН,

ОБСЄ);

2. організації зі спеціальною компетенцією – коло аналізованих ними питань заздалегідь обговорене у їхніх статутних документах і стосується певної сфери міжнародного життя (наприклад, ВООЗ, МОП).

- за цілями і принципам діяльності:

1. правомірні – вони створюються відповідно до міжнародного права;

2. протиправні – вони створюються з порушенням загальновизнаних норм міжнародного права з цілями, що суперечать інтересам міжнародного миру і міжнародної безпеки. [2]

З точки зору заходів та рішень, направлених на боротьбу з відмиванням злочинних доходів, всі організації можна класифікувати на міжнародні організації загальної компетенції, правоохоронного типу та вузької спеціалізації.

Кожна з названих груп підрозділяється на дві групи: універсальні й регіональні.

Загальна структура міжнародних міждержавних організацій (ММУО), які складають інституційну основу глобальної міжнародної системи боротьби з відмиванням злочинних доходів, показана на нашому Рисунок 1.

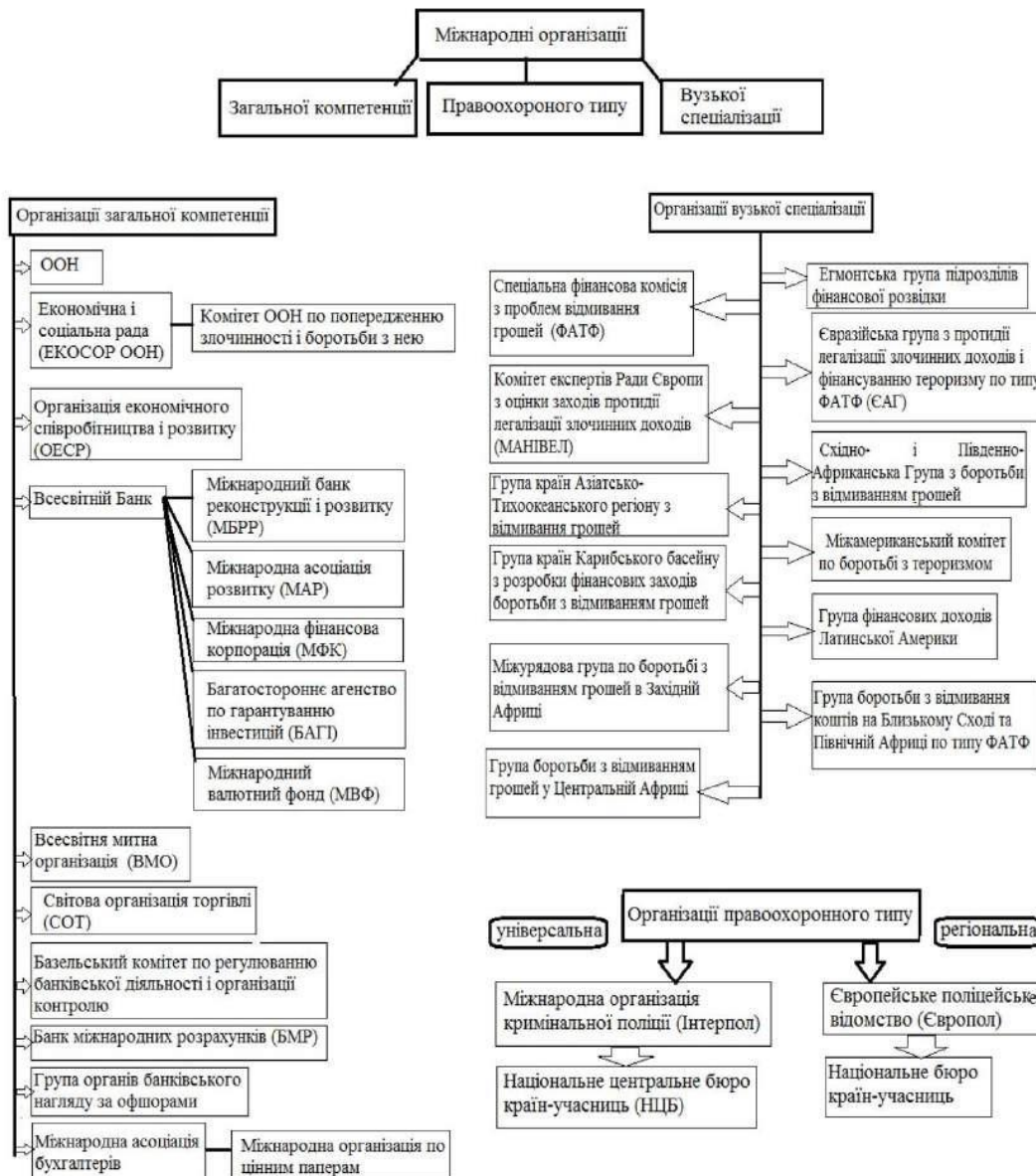

Рисунок 1

Інституційна основа глобальної міжнародної системи боротьби з відмиванням злочинних доходів

1. ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАГАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

1.1. ООН / United Nations (UN)

Організація Об'єднаних Націй (ООН) є міжнародною організацією, що була створена у 1945 році для підтримки та зміцнювання миру і безпеки, розвитку співробітництва між країнами. Щодо правового питання боротьби з відмиванням коштів, тут слід виділити три основні конвенції: Конвенція Організації Об'єднаних Націй про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин (1988); Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності (2001); Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції (2005).

У 1945 році Україна (на той момент ще у складі Радянського Союзу) стала однією з державспівзасновниць ООН.

Організація Об'єднаних Націй створила програму під назвою *Глобальна програма боротьби з відмиванням грошей* (ГПБВГ), яка стала одним з ключових інструментів Управління з наркотиків і злочинності Організації Об'єднаних Націй (УНЗ ООН) в цій місії. Завдяки цій глобальній програмі, ООН допомагає державам-членам вести законодавство проти відмивання грошей і розвивати і підтримувати механізми боротьби з цим злочином. Ця програма підтримує розробку стратегії по боротьбі з відмиванням грошей, відстежує і аналізує проблеми і відповіді, підвищує обізнаність

громадськості про відмивання грошей і виступає в якості координатора спільних анти-ініціатив з відмивання злочинних грошей з боку Організації Об'єднаних Націй з іншими міжнародними організаціями. Роль ГПБВК була посилена Політичною декларацією та заходами по боротьбі з відмиванням грошей (Резолюція S-20/4D від 10 червня 1998 року), прийнятою Генеральною Асамблеєю на її двадцятій спеціальній сесії, відповідно до якої держави-члени були покликані ввести ряд конкретних заходів на місцях, зокрема, посилення діяльності фінансових інститутів. Тому ООН видала наступні резолюції в своїх зусиллях по боротьбі з відмиванням грошей і фінансуванням терористів і змусила країни-члени приймати та застосовувати аналогічні законодавства:

- Міжнародна конвенція ООН про боротьбу з фінансуванням тероризму. Преамбула. 1999 рік
- Резолюція ООН 1373 (2001 р.), прийнята Радою Безпеки на її 4385-му засіданні 28 вересня 2001 року
- Резолюція 1390 (2002 р.), прийнята Радою Безпеки на її 4452-му засіданні 16 січня 2002 року.

У реалізації положень Конвенцій ООН у боротьбі з відмиванням грошей важливу роль відіграють відповідні підрозділи ООН. До них належать:

- **СІСР** – *Центр із боротьби з міжнародною злочинністю*. Підрозділ ООН (заснований у 1997 р.) є відповідальним за боротьбу зі злочинністю та її запобігання, а також за реформу карного права.

- **ОДССР** – *Офіс із контролю над наркотиками і запобігання злочинам*. Це також підрозділ ООН, основними завданнями якого є боротьба з нелегальним поширенням наркотиків і з організованою злочинністю, а також із відмиванням грошей, отриманих від цих злочинів. Через цей підрозділ ООН допомагає країнам-членам вводити в себе законодавство проти відмивання грошей, а також розвивати і підтримувати структури, які борються з ним. За допомогою різних програм ОДССР відслідковує й аналізує проблеми, пов'язані з відмиванням грошей, а також є посередником між ООН та іншими міжнародними організаціями. □

- **СІІН** – *Інформаційна мережа з питань злочинності та законності*, яка забезпечує важливу базу даних із посиленням на адреси сайтів Інтернету, пов'язаних з кримінальним законодавством. Також є підрозділом ООН.[3]

З 1998 року при ООН діє міжнародний інформаційний центр з відмивання грошей (*The International Money-Laundering Information Network*), метою якого є зупинення відмивання коштів та протидія фінансуванню тероризму. Даний центр від імені ООН у якості партнера бере участь в різних міжнародних організаціях у питаннях регуляції по боротьбі з відмиванням грошей. Крім того ООН веде

Міжнародну базу даних протидії відмиванню коштів (*The Anti-Money-Laundering*

International Database). База є багатомовною і вона стала важливим довідковим інструментом для співробітників правоохоронних органів. У ній зібрані характеристики усіх країн та територій щодо виконання ними міжнародного законодавства щодо боротьби з відмиванням коштів. Там також міститься календар подій, який перераховує поточні навчальні заходи та конференції на національному, регіональному та міжнародному рівні. [4]

Конгресами ООН з попередження злочинності та поведженню з правопорушниками (скликається раз на п'ять років, починаючи з 1955 р.) приймаються концептуальні положення, які визначають удосконалення національного законодавства і розширення співробітництва правоохоронних органів різних країн у боротьбі з злочинністю.

Варто відзначити, що до порядку денного міжнародних форумів постійно включаються питання, які потребують зусилля більшості держав світу по активізації боротьби з міжнародною злочинністю, у тому числі з легалізацією злочинних доходів.

Рекомендації Конгресів закріплюються у резолюціях ЕКОСОП, які скеровуються Генеральною Асамблеєю ООН, яка приймає і відкриває для підписання державами важливі міжнародні договори універсального характеру, направлені на боротьбу з міжнародною злочинністю.

1.1. Економічна і соціальна рада (ЕКОСОП ООН) / United Nations Economic and Social Council (ECOSOC UN) У вигляді допоміжного органу при ООН діє Економічна і соціальна рада (*The Economic and Social Council*), що була заснована у 1946 році та основними питаннями якої виступають економічні, соціальні та екологічні аспекти. ЕКОСОП на своїх засіданнях, пленумах та зустрічах щодо сталого розвитку світу та суспільства збирає політиків, парламентаріїв, вчених, представників великих фондів та ділового світу, та представників понад 3200 неурядових організацій. [5] Останній раз Україна була членом ЕКОСОП ООН у період 2010-2013 років, так як членство у Раді надається терміном на три роки.

Кінцевим результатом роботи Ради є видання резолюцій. Так Резолюція 2003/36 присвячена створенню національних мереж для боротьби з відмиванням грошей в рамках національних і міжнародних планів контролю над наркотиками. Дана резолюція: рекомендує державам, відповідно до їх можливостей, створити до вже існуючих регіональних та міжнародних мереж національні (внутрішні) мережі по контролю за відмиванням грошей; закликає до припинення правопорушень, пов'язаних з серйозним відмиванням грошей і фінансуванням терористичних актів, на національному рівні для того щоб протистояти транснаціональним організованим злочинним актам;

вимагає від ООН проводити навчання та консультації в рамках технічного співробітництва в державах за відповідним проханням, беручи до уваги, зокрема, рекомендації щодо боротьби з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму, сформульованих у рекомендаціях ФАТФ. [6]

Одним з важливих напрямів діяльності ОЕСР в 2014-2015 роках стала розробка плану протидії розмиванню бази оподаткування і виведення прибутку з під оподаткування (так званого пакету BEPS, *Base Erosion and Profit Shifting*). У плані передбачено 15 дій для вирішення цього питання.

У вересні 2014 року були опубліковані перші рекомендації по семи напрямках дій ОЕСР. Вони не завершені, оскільки намічені в них правила тісно пов'язані з розроблюваними зараз схемами і правилами восьми напрямів, що залишилися, і повинні з ними узгоджуватися. Зокрема, проект ОЕСР, запланований на 2015 рік, визначає основні правила, які дозволяють модифікувати і узагальнити вимоги, які висуваються до контрольованих іноземних компаній (КІК).

1.2. Комісія ООН по попередженню злочинності і боротьбі з нею / UNODC on money-laundering and countering the financing of terrorism

Комісія ООН по попередженню злочинності і боротьбі з нею була створена у 1997 році і вона є відповідальною за проведення Глобальної програми боротьби з відмиванням грошей та доходів одержаних злочинним шляхом, і фінансуванням тероризму. Загальна мета Глобальної програми є зміцнення спроможності держав-членів здійснення заходів боротьби з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму, а також допомогти їм у виявленні, вилученні і конфіскації незаконних доходів, відповідно до вимог Організації Об'єднаних Націй та інших глобально прийнятих стандартів, шляхом надання відповідної та адекватної технічної допомоги за запитом держави. [7]

На даний час Комісія приділяє особливу увагу останнім тенденціям в сфері транснаціональної та організованої злочинності, економічної злочинності, включаючи відмивання грошей. Був зроблений висновок про те, що ускладнення характеру організованої й транснаціональної злочинності у сфері відмивання коштів потребує принципово нового підходу до питань міжнародного співробітництва. Україна є учасником Комісії з моменту її створення.

1.3. Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) / Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)

Організація економічного співробітництва і розвитку була створена у 1961 році з метою покращення економічного і соціального добробуту людей. Організація проводить спеціальні форуми на яких уряди різних держав можуть ділитися своїм досвідом та разом шукати рішення щодо загальних

проблем. Крім того, Організація вимірює продуктивність і глобальні потоки торгівлі та інвестицій для аналізу та передбачення майбутніх тенденцій.

Основним вкладом Організації економічного співробітництва і розвитку є те, що вона приклала руку до створення Спеціальної фінансової комісії з проблем відмивання грошей (ФАТФ). На даний момент Організація доповнює роботу ФАТФ шляхом розробки практичного керівництва по виявленню відмивання грошей для податкових аудиторів, розглядаючи основні зони ризику і аналізу існуючої практики країн для обміну інформацією між податковими органами та у боротьбі з відмиванням грошей державними органами та посадовими особами. [8] Україна не є членом Організації економічного співробітництва і розвитку.

1.4. Світовий банк (СБ) / World bank

Серед універсальних міжнародних фінансових організацій, які здійснюють протидію легалізації доходів від злочинної діяльності, слід виділити Всесвітній банк. Світовий банк є фінансовою організацією, що надає кредити для країн що розвиваються і був створений у 1944 році та входить до Групи Світового банку. Група Світового банку складається з п'яти організацій: Міжнародний банк реконструкції і розвитку, Міжнародна асоціація розвитку, Міжнародна фінансова корпорація, Багатостороння агенція з гарантій інвестицій, Міжнародний центр з врегулювання інвестиційних спорів. [9] До Світового банку Україна вступила в 1992 році.

У питанні боротьби з відмиванням коштів Світовий банк публікує спеціальні довідники (*Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism*), а також навчальні посібники (*A Comprehensive Training Guide on combating Money Laundering and the Financing of Terrorism*) у яких роз'яснює поняття відмивання коштів, описує можливі варіанти здійснення цього злочинного діяння, надає рекомендації щодо боротьби з відмиванням коштів всередині держави за допомогою створення органів внутрішньої фінансової розвідки та міжнародного співробітництва між державами. Крім того, Світовий банк тісно співпрацює з Міжнародним валютним фондом та ФАТФ у питанні використання всіма країнами світу єдиної методології щодо боротьби з відмиванням коштів. Світовий банк у своїй діяльності наголошує, що боротьба з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму, у тому числі вкрадених активів, мають важливе значення для діяльності банків. [10], [11]

Всесвітній банк – унікальний механізм акумулювання інформації для всього світового співтовариства, яка стосується стану фінансової системи, його діяльність тісно переплетена з Міжнародним валютним фондом (МВФ). В той же час МВФ і всі організації групи Всесвітнього банку

мають статус спеціалізованих установ ООН. Основна діяльність Всесвітнього банку з протидії відмиванню злочинних коштів заключається у складанні рейтингів країн за рівнем корупції і списків недобросовісних підрядників, яким заборонено приймати участь у проектах, які фінансуються банком.

1.5. Міжнародний банк реконструкції і розвитку (МБРР) / International Bank for Reconstruction and Development (IBRD)

Міжнародний банк реконструкції і розвитку був заснований у 1944 році для того щоб допомогти відновити країни Європи після Другої світової війни. МБРР надає кредити та іншу фінансову допомогу для країн з середнім рівнем доходу. У своїй діяльності Міжнародний банк реконструкції і розвитку значну увагу приділяє питанням корупції, однак проблема відмивання коштів теж не залишається поза увагою. За сприянням Світового банку МБРР видає спеціальні книги основною проблематикою яких є корупція та відмивання коштів, методи боротьби з цими злочинами; в них досліджуються властивості даних проблем та ранні сигнали, які можуть вказувати на початок здійснення подібних злочинів. [12] З 1992 року Україна є учасником Міжнародного банку реконструкції і розвитку.

1.6. Міжнародна асоціація розвитку (МАР) International Development Association (IDA)

Міжнародна асоціація розвитку була створена у 1960 році та основною метою якої є надання безвідсоткових кредитів і грантів урядам найбідніших країн. МАР тісно співпрацює зі Світовим банком та інформує його про випадки якщо кошти, що були виділені країнам третього світу, але не були використанні за призначенням і є підозра щодо їх «відмивання».

[13] З 2004 року Україна стала членом асоціації.

1.7. Міжнародна фінансова корпорація (МФК) / International Finance Corporation (IFC)

Міжнародна фінансова корпорація була створена у 1956 році та на даний момент є найбільшою організацією що фокусується виключно на розвитку приватного сектора в країнах що розвиваються. З 1993 року Україна є членом цієї корпорації. У питанні боротьби з відмиванням коштів МФК проводить електронне навчання щодо проведення більш належної перевірки інформації щодо своїх клієнтів приватним корпораціями. [14]

1.8. Багатостороння агенція з гарантій інвестицій (БАГІ) / Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA)

Багатостороння агенція з гарантій інвестицій була утворена у 1988 році, а з 1994 року Україна є її членом. Мета діяльності БАГІ полягає у сприянні прямих іноземних інвестицій у країни що розвиваються для підтримки економічного зростання, скорочення бідності і поліпшення життя людей. В інвестиційних договорах що укладає БАГІ зазначається, що агенція не несе будь-якої

відповідальності у зв'язку із втратами, які настали внаслідок відмивання коштів. Причому у визначеннях до договору надається широке визначення поняття відмивання коштів, для того щоб інша сторона договору чітко усвідомлювала, що мається на увазі під відмивання коштів. [15]

1.9. Міжнародний валютний фонд (МВФ) / International Monetary Fund (IMF)

Міжнародний валютний фонд був заснований у 1945 році. Україна вступила до МВФ лише у 1992 році. Основною метою МВФ є забезпечення стабільності міжнародної валютної системи, системи обмінних курсів і міжнародних платежів, що дозволяє країнам укладати угоди між собою. МВФ особливо стурбований можливими наслідками відмивання грошей і фінансування тероризму на економіку своїх членів. Саме тому Фонд вносить свій внесок у міжнародну боротьбу з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму відповідно до його можливостей. МВФ проводить оцінку фінансових показників ринків відповідно до програми оцінки фінансового сектора (*Financial Sector Assessment Program*) та Програми офшорних фінансових центрів (*Offshore Financial Centers Program*), що були спеціально розроблені для боротьби з відмиванням коштів, використовуючи при цьому розробленою ФАТФ Рекомендації щодо уніфікованої методики для оцінки відповідності 40+9 рекомендаціям ФАТФ (*Methodology for Assessing Compliance with the FATF 40+9 Recommendations*). Також

МВФ надає технічну допомогу країнам-членам у зміцненні їх правових, нормативних, організаційних і фінансових органів щодо боротьби з відмиванням коштів. МВФ і Світовий банк у співробітництві беруть активну участь у дослідженнях та аналізі міжнародного досвіду в реалізації політики протидії відмивання коштів та боротьбі з корупцією. [16]

Крім того МВФ та Комісія ООН по попередженню злочинності і боротьбі з нею розробили Типове законодавство про відмивання грошей і фінансування тероризму (*Model legislation on money laundering and financing of terrorism*). Типове законодавство містить повний набір юридичних заходів, які національне законодавство повинно включати з метою попередження, виявлення, і ефективного покарання злочинів відмивання грошей і фінансування тероризму, а також міжнародне співробітництво проти цих злочинів. [17]

1.10. Всесвітня митна організація (ВМО) / World Customs Organization (WCO)

Всесвітня митна організація була створена у 1953 році, а з 1992 року Україна стала її учасником. Митні органи відіграють важливу роль у боротьбі з відмиванням грошей, тому що їх присутність на кордонах та наявність широких юридичних повноважень, знань та досвіду допомагають державам проводити політику боротьби з фізичним відмиванням коштів. ВМО активно відстоює

програми по боротьбі з відмиванням грошей і розширило можливості своїх членів щодо боротьби з відмиванням грошей шляхом підвищення обізнаності, розробки навчальних програм, розробці правових інструментів, сприяння обміну передового досвіду. У 2001 році Організація опублікувала свої Рекомендації щодо боротьби з відмиванням грошей під назвою Рекомендації Всесвітньої митної організації про необхідність розвитку і зміцнення ролі митних адміністрацій у вирішенні питання відмиванням грошей та повернення доходів від цих злочинів (*the Recommendation of the Customs Cooperation Council on the need to develop and strengthen the role of Customs administrations in tackling money laundering and recovering the proceeds of crime*). У 2005 році ці Рекомендації були переглянуті і до них були внесені зміни відповідно до нових рекомендацій ФАТФ. [18]

1.11. Світова організація торгівлі (COT) / World Trade Organisation (WTO)

З 1947 року розпочалося створення організації, яка б об'єднувала всі держави світу у питаннях торгівлі, і лише у 1994 році утворилася Світова організація торгівлі у тому стані, в якому ми знаємо її тепер. Україна стала членом COT у 2008 році. Серед найважливіших проблем безпеки COT виділяє тероризм, відмивання грошей, і торгівля зброєю. COT тісно співпрацює з ФАТФ у питаннях відмивання коштів, і як результат бере участь у розробці фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей всередині держав. Також в угодах між COT та державою завжди міститься стаття про боротьбу з відмиванням грошей, яка передбачає співпрацю в боротьбі з відмиванням доходів, одержаних злочинним шляхом. [19]

1.12. Базельський комітет з питань банківського нагляду / Basel Committee on Banking Supervision (BCBS)

Базельський комітет з питань банківського нагляду є форумом для регулярного співробітництва банківського сектору. Його мета полягає у підвищенні розуміння ключових питань нагляду та поліпшення якості банківського нагляду у всьому світі. Комітет був створений у 1974 році, однак Україна не є його учасником.

Серед основних документів Базельського комітету щодо регулювання питання боротьби з відмиванням коштів слід виділити: Документ щодо Належної перевірки клієнтів банку (*Customer due diligence for banks*); Документ щодо Обміну фінансовою звітністю між юрисдикціями в зв'язку з боротьбою з фінансуванням тероризму (*Sharing of financial records between jurisdictions in connection with the fight against terrorist financing*); Вольфсбергські стандарти - принципи і положення боротьби з відмиванням грошей (*Wolfsberg Standards – AML Principles and Statements*) містять у собі різні принципи боротьби з відмиванням коштів. У 2015 році було опубліковано у новій редакції

консультативний документ щодо Загального керівництва з відкриття рахунку (*General guide to account opening*), у якому відображені вимоги щодо проведення банками політики і процедури відкриття рахунків і відповідність цих вимог міжнародним стандартам щодо боротьби з відмиванням грошей. [20]

1.13. Банк міжнародних розрахунків (БМР) / Bank for International Settlements (BIS)

Банк міжнародних розрахунків був створений у 1930 році і його головною метою є: обслуговувати центральні банки у їх гонитві за грошовою та фінансовою стабільністю, розвитку міжнародного співробітництва в цих областях і діяти як банк центральних банків різних держав. На сьогодні Україна не є учасником БМР, однак НБУ розглядає можливості щодо організації співробітництва з БМР.

З останніх документів БМР слід відзначити Керівні принципи щодо Рационального управління ризиками, пов'язаними з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму (*Sound management of risks related to money laundering and financing of terrorism*). У 2014 році за сприянням Базельського комітету з питань банківського нагляду ці Принципи були опубліковані та стали доступними для загалу. Дані Принципи описують як і в якій мірі банківські установи повинні включати ризик відмиванням грошей і фінансуванням тероризму у межах їх загального управління ризиками. [21]

1.14. Офшорна група банківського нагляду / The Offshore Group of Banking Supervisors (OGBS)

Офшорна група банківського нагляду була створена за ініціативою Базельського комітету з питань банківського нагляду у 1980 році. Україна не є членом цієї організації. Основною метою групи є розроблення міжнародних стандартів для транскордонного банківського нагляду та боротьби з відмиванням коштів, одержаних злочинним шляхом. Тому разом з Базельським комітетом Офшорна група публікує доповіді, що розробляються спільною робочою групою, щодо методів подолання перешкод з якими стикаються органи банківського нагляду в проведенні ефективного моніторингу за транскордонними операціями міжнародних банків. [22]

1.15. Асоціація присяжних сертифікованих бухгалтерів / Association of Chartered Certified Accountants (ACCA)

Асоціація присяжних сертифікованих бухгалтерів була створена ще у 1904 році. У 2004 році представництво Асоціації було відкрито в Україні (м.Київ) Асоціація надає кваліфікації для працівників у сфері бухгалтерії, аудиту, фінансів. Пройти навчання в асоціації може будь-яка особа, що працює у цій сфері. Крім того, Асоціація видає спеціальні посібники для бухгалтерів та інших спеціалістів фінансового сектору щодо боротьби з відмиванням коштів. Такі посібники є авторитетними у світі

бухгалтерії, аудиту, фінансів при здійсненні і дотриманні вимог боротьби з відмиванням коштів. [23]

1.16. Міжнародна організація комісій по цінним паперам / International Organization of Securities Commissions (IOSCO)

Міжнародна організація комісій по цінним паперам була створена у 1983 році, а з 1996 року Україна є її членом. Організація є міжнародним органом, що об'єднує усіх регуляторів цінних паперів і визнаний нормотворчим органом у сфері ринку цінних паперів. У 2005 році Міжнародна організація комісій по цінним паперам опублікувала Звіт щодо боротьби з відмиванням коштів у колективних інвестиційних схемах (*Anti-Money Laundering Guidance For Collective Investment Schemes*).

Даний звіт був покликаний звести до мінімуму ризик використання посередницької діяльності в якості засоби для відмивання грошей. Також Міжнародна організація комісій по цінним паперам надала свої роз'яснення щодо 40 рекомендацій ФАТФ та їх застосування у роботі з інвестиціями. [24]

2. ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАВООХОРОННОГО ТИПУ

2.1. Міжнародна організація кримінальної поліції (Інтерпол) / International Criminal Police Organization (ICPO)

Міжнародна організація кримінальної поліції (Інтерпол) була створена у 1923 році; з 1992 року Україна є її учасником. Інтерпол є найбільшою в світі міжнародною поліцейською організацією. Основним завданням Інтерполу є налагодження співпраці між всіма органами поліції у всьому світі та забезпечення миру, стабільності, а також спільна боротьба зі злочинною діяльністю, у тому числі спільна боротьба з відмиванням «брудних» коштів. Свою діяльність у різних державах Інтерпол здійснює через Національні центральні бюро країн-учасниць.

Інтерпол надає своє визначення злочину «відмивання грошей», а саме: «це будь-який акт або замах, щоб приховати або замаскувати походження незаконно отриманих доходів таким чином, що вони, здаються такими що виникли з законних джерел». В останні роки Генеральна Асамблея Інтерполу видала ряд резолюцій, які закликають країни-члени зосередити свої слідчі ресурси в ідентифікації, відстеженні та привласненні захоплених активів злочинних підприємств. [25]

2.2. Національне центральне бюро країн-учасниць (НЦБ) / National Central Bureau (NCB)

Зазвичай Національне центральне бюро країн-учасниць це підрозділ поліції або слідчої служби, що служить в якості контактного пункту для всіх заходів Інтерполу в регіоні. Укрбюро Інтерполу отримує інформацію від правоохоронних органів, центральних і місцевих органів державної виконавчої влади України з питань, що входять до його компетенції, та надає їм отриману по лінії Інтерполу інформацію безплатно. [26]

2.3. Європейське поліцейське відомство (Європол) / European Police Office

Європол – це правоохоронний орган Європейського Союзу, що був створений у 1999 році. Метою Європолу є надання допомоги правоохоронним органам у країнах-членах ЄС. Європол вживає необхідні заходи у випадку, якщо одна або дві держави-члени зазнають збитків у зв'язку з міжнародною організованою злочинністю. Зокрема, до таких злочинів відноситься легалізація доходів одержаних злочинним шляхом. [27]

2.4. Національне бюро країн-учасниць / Europol National Unit

Кожна країна-учасниця ЄС має Національне бюро Європолу, яке створює зв'язок між Європолом та іншими державними установами.

3. ОРГАНІЗАЦІЇ ВУЗЬКОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

3.1. Спеціальна фінансова комісія з проблем відмивання грошей (ФАТФ) / Financial Action Task Force (on Money Laundering) (FATF)

Спеціальна фінансова комісія з проблем відмивання грошей (ФАТФ) була створена у 1989 році. На жаль, Україна не є членом цієї організації. ФАТФ є міжурядовою організацією, метою якої є розвиток і просування національних і міжнародних стратегій боротьби з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму. Ця міжнародна група являє собою директивний орган, який працює, щоб забезпечити необхідну політичну волю до національних законодавчих і регулятивних реформ по боротьбі з відмиванням грошей. Він вважається головним багатостороннім органом у протидії відмиванню грошей.

Рекомендації, що публікуються ФАТФ, призначені для боротьби з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму, а у випадку їх ефективної реалізації, вони також можуть допомогти в боротьбі з корупцією.

Вже у 1990 році, менш ніж через рік після її створення, ФАТФ опублікувала доповідь, що містить набір Сорока рекомендацій, які були призначені для забезпечення всеосяжного плану дій, необхідних для боротьби з відмиванням грошей. У 2001 році розробка стандартів щодо боротьби з фінансуванням тероризму була додана до місії діяльності ФАТФ. Через півроку ФАТФ видав вісім спеціальних рекомендацій для боротьби з проблемою фінансування тероризму. Безперервний розвиток методів відмивання грошей привели ФАТФ до перегляду стандартів ФАТФ. У жовтні 2004 року ФАТФ опублікувала дев'ять спеціальних рекомендацій щодо міжнародних стандартів по боротьбі з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму. [28]

Країни-члени ФАТФ добровільно дотримуються дисципліни багатостороннього моніторингу і взаємного контролю. Проведення самооцінки та виконання процедур взаємної оцінки є основними

засобами контролю за ходом реалізації Рекомендацій окремими країнами.

У 2012 році ФАТФ завершила ретельну перевірку своїх стандартів і опублікувала нові переглянуті Рекомендації. Перегляд стандартів допоміг розробити нові норми для зміцнення глобальних гарантій і додаткового захисту цілісності фінансової системи шляхом надання урядам сильних інструментів щодо вжиття заходів проти фінансових злочинів. Методи боротьби були розширені, щоб впоратися з новими загрозами, такими, як фінансування розповсюдження зброї масового знищення та боротьба з корупцією. Дев'ять спеціальних рекомендацій щодо боротьби з фінансуванням тероризму були повністю інтегровані з заходами проти відмивання грошей. [29]

Крім надання Рекомендацій, ФАТФ також розробляє Методології щодо оцінки технічної відповідності Рекомендацій ФАТФ та ефективності систем боротьби з відмиванням коштів та фінансування тероризму. Такі Методології оцінюють правову та інституційну базу країни, повноваження компетентних органів. Вони допомагають чітко реалізувати Рекомендації ФАТФ у тій чи іншій країні, відповідно до її правової специфіки. Рекомендації будуть дійсно ефективними лише у випадку їх реалізації у більшості держав світу. [30]

Кожні два роки ФАТФ проводить Форум фахівців у сфері фінансових послуг. Представниками регіональних і міжнародних організацій і установ у сфері фінансових послуг, на основі підготовлених Секретаріатом документів, обговорюються проблеми, що становлять спільний інтерес. ФАТФ працює в тісному контакті з іншими міжнародними органами, які беруть участь у боротьбі з відмиванням грошей. У той час як Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) має свій секретаріат, ФАТФ не є частиною цієї організації. Однак, коли зусилля ОЕСР і ФАТФ доповнюють один одного, наприклад, у питаннях хабарництва і корупції або функціонування міжнародної фінансової системи, ці два органи співпрацюють один з одним.

3.2. Комітет експертів Ради Європи з оцінки заходів протидії легалізації злочинних доходів (МАНІВЕЛ) / Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism (MONEYVAL)

Комітет експертів Ради Європи з оцінки заходів протидії легалізації злочинних доходів (МАНІВЕЛ) був створений у 1997 році, і в той самий рік Україна стала його учасником. МАНІВЕЛ є постійним органом Ради Європи на який покладено завдання моніторингу та оцінки дотримання основних міжнародних стандартів по боротьбі з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму та ефективності їх реалізації, а також завдання стосовно вироблення рекомендацій для держав щодо необхідних поліпшень в їх системах. Щороку Комітет проводить

круглі столи з проведення оцінки держав та інших територій по дотриманню ними стандартів боротьби з відмиванням коштів та фінансування тероризму. Оцінювання проводиться відповідно до 40+9 Рекомендацій ФАТФ та Методології оцінки дотримання Рекомендацій. За результатами такої оцінки

МАНІВЕЛ надає звіт ФАТФ. [31]

3.3. Егмонтська група підрозділів фінансової розвідки / Egmont Group of Financial Intelligence Units

Егмонтська група підрозділів фінансової розвідки була створена у 1995 році. Україна стала її повноцінним членом в 2004 році. Станом на початок 2016 року Егмонтська група об'єднує в собі 151 орган фінансового моніторингу (фінансові розвідки) світу та організує співпрацю між ними. Для цього розроблено Егмонтські принципи обміну інформацією та оперативного керівництва для органів фінансової розвідки (*Egmont Principles for Information Exchange and Operational Guidance for FIUs*). Цей документ забезпечує основу роботи Егмонтської групи і сприяє розширенню міжнародного співробітництва та обміну інформацією між відповідними внутрішніми органами держав. [32]

3.4. Група країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону з відмивання грошей (АТГ) / Asia-Pacific Group on money laundering (APG)

Група країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону з відмивання грошей була створена у 1997 році та є асоційованим членом ФАТФ. Головне завдання цієї групи полягає у наданні допомоги в регіоні щодо прийняття відповідних актів, що стосуються доходів від злочину, взаємної допомоги, конфіскації та екстрадиції; надання керівництва у створенні системи звітності та розслідування підозрілих операцій і допомагає у створенні підрозділів фінансової розвідки. Крім того, кожні три роки Група розробляє стратегічний план, схвалений всіма країнами-учасниками. [33]

3.5. Група країн Карибського басейну з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (КФАТФ) / Caribbean Financial Action Task Force against Money Laundering (CFATF)

Група країн Карибського басейну з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей була створена у 1990 році. Метою Групи є здійснення спільних заходів щодо боротьби з відмиванням грошей. Група розробила регіональну стратегію для надання технічної допомоги та проведення навчання державам-членам у ефективному проведенні

розслідувань та судових переслідувань у справах, пов'язаних з відмиванням грошей і конфіскацією активів. [34]

3.6. Євразійська група з протидії легалізації злочинних доходів фінансуванню тероризму по

типу ФАТФ (ЄАГ) / Eurasian group on combating money laundering and financing of terrorism (EAG)

Євразійська група з протидії легалізації злочинних доходів фінансуванню тероризму по типу ФАТФ була створена у 2004 році. ЄАГ покликаний створити відповідну правову та інституційну базу у регіоні для боротьби з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму у відповідності зі стандартами ФАТФ. Група оцінює національні системи боротьби з відмиванням коштів та фінансування тероризму своїх держав-членів на відповідність міжнародним стандартам, аналізує типології цих злочинів, беручи до уваги специфіку в євразійському регіоні та реалізує програми технічної допомоги для держави-члена, у тому числі навчання персоналу. [35]

3.7. Східно- і Південно-Африканська Група з боротьби з відмиванням грошей (ЕСААМЛГ) / Eastern and Southern Africa**'Anti-Money' Laundering Group (ESAAMLG)**

Східно- і Південно-Африканська Група з боротьби з відмиванням грошей була створена у 1999 році. Метою групи є боротьба з відмиванням коштів і фінансування тероризму відповідно до Рекомендацій ФАТФ та їх реалізація в регіоні. Крім того, зусилля Групи спрямовані на співпрацю з іншими міжнародними організаціями, що займаються питаннями боротьби з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму, а також вивчення і дослідження регіональних типологій та координації технічної допомоги. [36]

3.8. Міжамериканський комітет по боротьбі з тероризмом / Inter-American Committee Against Terrorism (СІСТЕ)

Міжамериканський комітет по боротьбі з тероризмом був створений у 1999 році. Метою Комітету є координація зусиль щодо захисту громадян країн-членів від злочинів, що пов'язані з тероризмом. Він також слідкує за виконанням Рекомендацій ФАТФ країнами-членами комітету. [37]

3.9. Група фінансових доходів Латинської Америки (ГАФІСУД) / Financial Action Task Force of South America (GAFISUD)

Група фінансових доходів Латинської Америки була створена у 2000 році. Основна робота групи полягає у розробці та реалізації комплексної глобальної стратегії боротьби з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму, викладених у Рекомендаціях ФАТФ. Ця діяльність включає розвиток правових систем ефективного розслідування і переслідування в судовому порядку правопорушення що пов'язані з відмиванням коштів, створення систем звітності про підозрілі операції, заохочення взаємної правової допомоги. [38]

3.10. Міжурядова група по боротьбі з відмиванням грошей в Західній Африці (ГІАБА) / Inter Governmental Action Group against Money Laundering in West Africa (GIABA)

Міжурядова група по боротьбі з відмиванням грошей в Західній Африці була створена у 2000 році. Основними напрямками роботи Міжурядової групи є: захист національних економік, фінансових і банківських систем держав, що виступають проти легалізації доходів від злочинів та боротьби з фінансуванням тероризму у регіоні; поліпшення заходів у боротьбі з легалізацією доходів, одержаних злочинним шляхом; зміцнення співпраці між її членами. [39]

3.11. Група боротьби з відмиванням коштів на Близькому Сході та Північній Африці по типу ФАТФ (МЕНАФАТФ) / Middle East and North Africa Financial Action Task Force (MENAFATF)

Група боротьби з відмиванням коштів на Близькому Сході та Північній Африці по типу ФАТФ була створена у 2004 році. Основними цілями Групи є: реалізації рекомендацій ФАТФ, відповідних договорів і угод ООН, резолюцій Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй; вжити заходів у всьому регіоні, щоб ефективно боротися з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму таким чином, що не суперечить культурним цінностям, конституційним основам і правовим системам в країнах-членах. [40]

3.12. Група по боротьбі з відмиванням грошей в Центральній Африці (ГАБАК) / Task Force on Money Laundering in Central Africa (GABAC)

Група по боротьбі з відмиванням грошей в Центральній Африці була створена у 2000 році. Метою Групи є реалізація Рекомендацій ФАТФ, надавати технічну допомогу своїм державам-членам і сприяння міжнародному співробітництву. [41]

Отже, базуючись на вищенаведеному, можна сказати, що сучасна міжнародна система протидії відмиванню злочинних доходів і фінансуванню тероризму являє собою сукупність міжнародних і національних інституційних і правових механізмів, направлених на попередження, виявлення і припинення дій, метою яких є легалізація доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансування тероризму, і поєднуючих у собі фінансово-правові і кримінально-правові методи регулювання виникаючих у цьому зв'язку суспільних відносин.

Правова складова цієї системи являє собою сукупність правових норм в області протидії легалізації злочинних доходів і фінансуванню тероризму. Інституційна складова – це система органів, організацій і інститутів, які забезпечують комплексну протидію легалізації злочинних доходів і фінансуванню тероризму. Об'єднуючим елементом перших двох елементів виступає інструментальна складова, яка включає в себе сукупність способів і прийомів здійснення протидії легалізації злочинних доходів і фінансуванню тероризму.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Сучасний етап розвитку світового співтовариства характеризується наданням пріоритетного значення

міжнародному аспекту боротьби з відмиванням злочинних доходів і фінансуванням тероризму. Сьогодні відмивання «брудних» грошей розцінюється як злочин міжнародного характеру, що викликає необхідність відповідного правового регулювання боротьби з ним, здійснення такої боротьби за допомогою спільної діяльності правоохоронних органів, установ, організацій і відомств, зацікавлених у цьому держав і міжнародних організацій.

У структурі міжнародної системи ПВД/ФТ присутні три рівні: національний, регіональний і міжнародний. Успішна протидія легалізації може здійснюватися тільки у випадку, якщо вона буде одночасно розгортатись на усіх цих трьох рівнях. В окремій державі, без міжнародного обміну інформаційними потоками, взаємодії та участі у процесі боротьби із злочинцями успішна боротьба з легалізацією неможлива.

Механізм міжнародної системи протидії відмиванню злочинних доходів і фінансуванню тероризму включає в себе три складові (правову, інституційну і інструментальну) і є закріпленою діючими нормативними правовими актами системою органів, організацій і інститутів, дія якої направлена на створення умов для стабільного функціонування і стійкого розвитку фінансової системи держав, а також виявлення, попередження і протидії загрозам для цієї системи.

Діяльність міжнародної інституційної системи є важливим чинником успішного розвитку світової спільноти і відіграє помітну роль у протидії відмиванню злочинних грошей. Основоположна роль в таких заходах належить: ООН та його спеціальним підрозділам, ФАТФ та її регіональним групам по типу ФАТФ, Базельському комітету, Європейському комітету з питань злочинності, Інтерполу, Європолу, Світовому банку та Міжнародному валютному фонду.

Окремими суб'єктами відповідних взаємовідносин у цій системі є держави, компетентні державні органи, фінансові установи й інші фінансові посередники, а також юридичні та фізичні особи, які беруть участь в операціях з грошовими коштами або іншим майном. Особливо важливе значення для ефективної роботи цих суб'єктів мають міжнародно-правові норми, у яких закумульовано та закріплено досвід протидії відмиванню доходів, що накопичений і апробований світовим співтовариством. Ці норми є рушієм розвитку й удосконалення національно-правових норм, а саме світове співтовариство є ініціатором цього процесу. І, звичайно, міжнародно-правові норми, як універсальні, так і регіональні, закономірно та поступово інкорпуються у внутрішньодержавне законодавство, чим забезпечується їх національно-правова імплементація, а практична реалізація відбувається за допомогою відповідних державних і публічних органів й інститутів.

Існуючий брак практичного досвіду боротьби з відмиванням грошей в Україні вимагає більш ретельного вивчення іноземного досвіду в цій сфері. Крім того, транснаціональний характер схем відмивання доходів, обумовлює необхідність прискорення інтеграції України в глобальну, загальносвітову систему боротьби з відмиванням грошей. А це, у свою чергу, вимагає більш глибокого вивчення досвіду міжнародного співробітництва для створення в Україні механізмів взаємодії вітчизняних суб'єктів фінансового моніторингу з аналогічними міжнародними організаціями.

Таким чином, в умовах становлення національної економіки та процесу інтеграції з міжнародними фінансовими системами для України як ніколи гостро постає питання розвитку міжнародно-правового та інституційного співробітництва у протидії відмиванню грошей і фінансуванню тероризму, що обов'язково стане об'єктом подальших наукових досліджень вітчизняних вчених.

Перелік посилань

1. М.М. Proshunin. Develop an international system of combating money laundering and terrorist financing efforts: legal aspects. "Financial Law", 2009, N 11
2. Baymuratov MO Public International Law. - X.: Odysseus, 2008. - 704 p.
3. International monetary and financial relations: the textbook. for universities. - 5th ed. revised. and add. Recommended MoS / S.Y. Borynets - K., 2008. - 582p
4. UNODC website, Model Legislation, [Electronic resource], mode of access: <https://www.unodc.org/unodc/en/money-laundering/Model-Legislation.html?ref=menuside>
5. UN website, About ECOSOC, [Electronic resource], mode of access: <http://www.un.org/en/ecosoc/about/index.shtml>
6. ECOSOC Resolution 2003/36, Establishment of national networks to counter money-laundering in the framework of national and international drug control plans, 44th plenary meeting 22 July 2003
7. UNODC website, UNODC on moneylaundering and countering the financing of terrorism, [Electronic resource], mode of access: <https://www.unodc.org/unodc/en/moneylaundering/>
8. OECD website, Money laundering, [Electronic resource], mode of access: <http://www.oecd.org/cleangovbiz/toolkit/moneylaundering.htm>
9. The World Bank website, About the World Bank, [Electronic resource], mode of access: <http://www.worldbank.org/en/about>
10. The World Bank, Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism, Second Edition and Supplement on Special Recommendation IX, January 2006

11. The World Bank, Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism. A Comprehensive Training Guide, HV8079.M64C56, 2009
12. J.Edgardo Campos, Sanjay Pradhan. The many faces of corruption: tracking vulnerabilities at the sector level. (THE WORLD BANK) Washington, D.C. 2007
13. International Development Association. THE WORLD BANK'S FUND FOR THE POOREST, [Electronic resource], mode of access: <http://www.worldbank.org/ida/what-is-ida/fundfor-the-poorrest.pdf>
14. IFC website, About IFC. Overview. [Electronic resource], mode of access: http://www.ifc.org/wps/wcm/connect/corp_ext_content/ifc_external_corporate_site/about+ifc_ne_w
15. MIGA. Money Laundering. [Electronic resource], mode of access: <https://www.miga.org/Documents/Sample%20Contract%20-%20Equity%20Investments%20for%20SIP.pdf#search=money%20lauding>
16. IMF website, Anti-Money Laundering/Combating the Financing of Terrorism – Topics. [Electronic resource], mode of access: <https://www.imf.org/external/np/leg/amlcft/eng/aml1.htm>
17. UN ODC and IMF Model legislation on money laundering and financing of terrorism (2005), [Electronic resource], mode of access: <https://www.imolin.org/pdf/imolin/ModelLawFebruary2007.pdf>
18. WCO website, WCO in brief. [Electronic resource], mode of access: <http://www.wcoomd.org/en/about-us/what-is-thewco.aspx>
19. Steve Charnovitz, The World Trade Organization and Law Enforcement (2003) Council on Foreign Relations, [Electronic resource], mode of access: <http://www.cfr.org/world/worldtrade-organization-law-enforcement/p5860>
20. Julie DiMauro. Basel Committee issues new guidance against money laundering, terrorism financing, the FCPA blog, January 20, 2014, [Electronic resource], mode of access: <http://www.fcablog.com/blog/2014/1/20/baselcommittee-issues-new-guidance-against-moneylaundering.html>
21. Bank for International Settlements. Sound management of risks related to money laundering and financing of terrorism (January 2014), [Electronic resource], mode of access: <http://www.bis.org/publ/bcbs275.pdf>
22. Basle Committee on Banking Supervision and the Offshore Group of Banking Supervisors. The Supervision of Cross-Border Banking (1996). [Electronic resource], mode of access: <http://www.bis.org/publ/bcbs27.pdf>
23. ACCA. Anti-money laundering guidance for the accountancy sector (2008). [Electronic resource], mode of access: http://www.accaglobal.com/con-tent/dam/ACCA_Global/Technical/fact/technical-factsheet-145.pdf
24. OICU-IOSCO. ANTI-MONEY LAUNDERING GUIDANCE FOR COLLECTIVE INVESTMENT SCHEMES. Final Report (October 2005). [Electronic resource], mode of access: <https://www.iosco.org/library/pubdocs/pdf/IOSCOPD205.pdf>
25. John Madinger. Money Laundering: A Guide for Criminal Investigators, Third Edition 3rd Edition, CRC Press; 3 edition (December 2011). p.430
26. INTERPOL website. Structure and governance. [Electronic resource], mode of access: <http://www.interpol.int/About-INTERPOL/Structure-and-governance/National-Central-Bureaus>
27. Europol website. About us. [Electronic resource], mode of access: <https://www.europol.europa.eu/content/page/about-us>
28. FATF website. History of the FATF. [Electronic resource], mode of access: <http://www.fatfgafi.org/about/historyofthefatf/>
29. FATF International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation (February 2012), [Electronic resource], mode of access: http://www.fatfgafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF_Recommendations.pdf
30. Council of Europe website, Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism (MONEYVAL). [Electronic resource], mode of access: <http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/F%20Methodology%2022%20Feb%202013.pdf>
31. The Egmont group website. About. [Electronic resource], mode of access: <http://www.egmontgroup.org/about>
32. APG website, History and Background. [Electronic resource], mode of access: <http://www.apgml.org/aboutus/page.aspx?p=91ce25ec-db8a-424c-9018-8bd1f6869162>
33. The Caribbean Financial Action Task Force website CFATF overview. [Electronic resource], mode of access: <https://www.cfatfgafic.org/index.php/home/cfatf-overview>
34. EAG website. The Eurasian Group on Combating Money Laundering and Terrorist Financing. [Electronic resource], mode of access: http://www.eurasiangroup.org/history_mission.php
35. FATF website. Eastern and Southern Africa Anti-Money Laundering Group. [Electronic resource], mode of access: <http://www.fatfgafi.org/about/historyofthefatf/>

<http://www.fatfgafi.org/pages/easternandsouthernafriacaantimoneylaunderinggroupesaamlg.html>

36. Presentation of the Inter-American Committee against Terrorism (CICTE) of the Organization of American States (OAS) at the UN CTC open meeting on resolution 1373 (June,10, 2010). [Electronic resource], mode of access: http://www.un.org/en/sc/ctc/docs/2010/2010_06_10_oas_cicte.pdf

37. FATF website, Financial Action Task Force of Latin America. [Electronic resource], mode of access: <http://www.fatfgafi.org/pages/gafilat.html>

38. GIABA website, The InterGovernmental Action Group against Money Laundering in West Africa. [Electronic resource], mode of access: http://www.giaba.org/aboutgiaba/index_656.html

39. MENAFATF website. About MENAFATF, [Electronic resource], mode of access: <http://www.menafatf.org/topiclist.asp?ctype=abot&id=546>

40. GABAC website. Les missions. [Electronic resource], mode of access: <http://spgabac.org/les-missions/>

CHANGER AND CHANGES ON THE EUROPEAN ENERGY MARKET AFTER THE UKRAINIAN CRISIS

*Dr. jur. Olena Kotenko,
LL.M*

ТРАНСФОРМАЦИЯ ЕВРОПЕЙСКОГО ЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО РЫНКА ПОСЛЕ УКРАИНСКОГО КРИЗИСА

*Котенко Елена Николаевна
к.ю.н., магистр европейского права*

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЕНЕРГЕТИЧНОГО РИНКУ ПІСЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ КРИЗИ

*Котенко Олена Миколаївна
к.ю.н., магистр європейського права*

SUMMARY

The article is about changes that have taken place on the European energy market after the Ukrainian political and economic crisis. It shows that natural gas is symptomatic of the broader geopolitical issues and the transformational changes taking place on the European (and global) energy market after the current crisis. The article analyzes the problems of energy interdependence on the European energy market, and the possible ways to overcome them.

АННОТАЦІЯ

В статті досліджено зміни, що відбулися на європейському енергетичному ринку після українського політичного і економічного кризису. Показано, що природний газ є симптомом більш широких геополітичних проблем, що лежать в основі трансформаційних змін, які відбуваються на європейському (а також глобальному) енергетичному ринку після подій 2014 року. Проаналізовані проблеми енергетичної взаємозалежності Росії, України і ЄС і можливі шляхи їх подолання.

АННОТАЦІЯ

У статті досліджено зміни, що відбулися на європейському енергетичному ринку після української політичної та економічної кризи. Показано, що природний газ є симптомом більш широких геополітичних проблем, що лежать в основі трансформаційних змін, які відбуваються на європейському (а також глобальному) енергетичному ринку після подій 2014 року. Проаналізовано проблеми енергетичної взаємозалежності Росії, України і ЄС та можливі шляхи їх подолання.

Key words: Ukrainian crisis, European energy market, energy interdependence, transit of natural gas, liquefied natural gas.

Ключевые слова: украинский кризис, европейский энергетический рынок, энергетическая взаимозависимость, транзит природного газа, сжиженный природный газ.

Ключові слова: українська криза, європейський енергетичний ринок, енергетична взаємозалежність, транзит природного газу, скраплений природний газ

*What is tango?.. Dance, music, and lyric of course,
but also philosophy, strategy, even controversy,*

vulnerability and empathy...